

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
**ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ
ΣΠΟΥΔΕΣ**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Σάββατο 28 Ιανουαρίου 2023

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1

α. σχολ. βιβλίο σελ. 86: «Το μοναδικό νέο πολιτικό στοιχείο έως το 1909 ήταν η εμφάνιση της κοινοβουλευτικής ομάδας των Ιαπώνων, πολιτικού μορφώματος υπό τον Δημήτριο Γούναρη, που ιδρύθηκε το 1906. Επίκεντρο της κριτικής του ήταν η αδυναμία του πολιτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις εξελίξεις της κοινωνίας. Η ομάδα δεν μπόρεσε να επιβιώσει και διαλύθηκε το 1908.»

β. σχολ. βιβλίο σελ. 93: «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα άλλα δύο αντιβενιζελικά κόμματα (ραλλικό και εθνικό) και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.»

γ. σχολ. βιβλίο σελ. 93: «Στα μέσα του 1910 οι Κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου. Βασικές προγραμματικές δηλώσεις του ήταν η αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος και η επιβολή αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης. Στις δεύτερες εκλογές του 1910 εξελέγησαν 7 υποψήφιοι του κόμματος, οι οποίοι παρείχαν κριτική υποστήριξη στους Φιλελευθέρους.»

Θέμα Α2

1. δ
2. δ
3. γ
4. δ
5. γ

Θέμα Β1

α. σχολ. βιβλίο σελ. 80: Το τρικούπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου,
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

β. σχολ. βιβλίο σελ. 89-90: Οι εκσυγχρονιστές συσπειρώθηκαν γύρω από το πρόσωπο του κρητικού ηγέτη Ελευθερίου Βενιζέλου, ο οποίος εξελέγη χωρίς να συμμετέχει στην προεκλογική αναμέτρηση. Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του Βενιζέλου ως ελλαδίτη πολιτικού έγινε στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 με μία ομιλία στην πλατεία Συντάγματος, στην οποία έκανε προγραμματικές δηλώσεις, με τις οποίες υποστήριξε μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις. Στόχευε σε εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος, με την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν η κοινωνική γαλήνη, η ελάφρυνση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ο εκσυγχρονισμός του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, και στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την πραγματοποίηση των εθνικών διεκδικήσεων. Επίσης, παρά την πίεση των οπαδών του, υποστήριξε την αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου. Πολιτειακό ζήτημα δεν έθεσε. Προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης.

Θέμα Β2

α. σχολ. βιβλίο σελ. 84: Αντίθετα με άλλες χώρες της Ευρώπης, στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα δεν προέκυψαν ταξικά κόμματα. Στην Ελλάδα πολλές κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις αμβλύνονταν μέσω των πελατειακών σχέσεων και με τη μεγάλη, συγκριτικά με άλλες χώρες, κοινωνική κινητικότητα. Τα δύο μεγάλα κόμματα δεν προσπάθησαν να δώσουν ένα τοπικό ή κοινωνικό-ταξικό στίγμα. Παρατηρείται επίσης σχετική αυτονομία της πολιτικής ελίτ από την κοινωνία. Όμως, όλα τα κόμματα απευθύνονταν ιδιαίτερα στους αγρότες, που αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού.

β. σχολ. βιβλίο σελ. 87: Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας γενικότερα, και των πολιτικών κομμάτων ειδικότερα. Στις 15 Αυγούστου 1909 εκδηλώθηκε κίνημα στο Γουδί, το οποίο έγινε από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, μια μυστική ένωση στρατιωτικών, με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη

δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Θέμα Γ1

σχολ. βιβλίο σελ. 94

α. Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Οι Φιλελεύθεροι τάσσονταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Ιταλία και Σερβία), επειδή προσδοκούσαν ότι με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα είχε εδαφικά οφέλη, καθώς η Μεγάλη Βρετανία, μέσω του πρέσβη της στην Αθήνα, εγγυόταν την παραχώρηση εδαφών κατά μήκος της μικρασιατικής ακτής (κείμενο Α). Άλλωστε θεωρούσαν οξύμωρη μια συμμαχία με την Οθωμανική αυτοκρατορία και ταύτιζαν τα συμφέροντα της Ελλάδας με εκείνα της Αγγλίας. Σε υπόμνημα του προς τον βασιλιά Κωνσταντίνο (κείμενο Β), ο Βενιζέλος επιμένει στη συμμετοχή στον πόλεμο και στην εγκατάλειψη της πολιτικής της ουδετερότητας καθώς θα υπάρξουν ανταλλάγματα που θα καταστήσουν την Ελλάδα ισχυρή και μεγάλη.

Ο βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο είχαν διαφορετική εκτίμηση. Θεωρούσαν ανεύθυνη τη θέση των Φιλελευθέρων, εκτιμώντας ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές δυνάμεις. Μάλιστα στο κείμενο Γ αναφέρεται ότι ήταν τόσο σίγουρος για τη νίκη της Γερμανίας που δεν επέτρεπε άλλη άποψη. Δεδομένης όμως της κυριαρχίας της Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο, και παρά τους δεσμούς του με τη Γερμανία (όπως αναφέρει το κείμενο Α είχε παντρευτεί την αδερφή του γερμανού αυτοκράτορα, είχε κάνει στρατιωτικές σπουδές στη Γερμανία και ήταν λάτρης της πρωσικής πειθαρχίας), ο Κωνσταντίνος δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, αν και ενδόμυχα το επιθυμούσε, γι' αυτό έλαβε θέση υπέρ της ουδετερότητας της Ελλάδας, για την οποία πίστευε ότι ουσιαστικά θα ήταν υπέρ της Γερμανίας βάσει των γεωπολιτικών δεδομένων των Βαλκανίων (κείμενο Α).

β. Η εμμονή του Κωνσταντίνου στη θέση αυτή, τον οδήγησε να δράσει με τρόπο που υπέσκαπτε τα θεμέλια του πολιτικού συστήματος. Ο βασιλιάς, ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων στους Γερμανούς.) Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης. Σύμφωνα με το κείμενο Α στις 25 Απριλίου του 1915 με αφορμή την αποβίβαση στρατευμάτων της Αντάντ στην χερσόνησο της Καλλίπολης, ο Βενιζέλος

προτείνει τη συμμετοχή και της Ελλάδας στις επιχειρήσεις αυτές. Η άρνηση του βασιλιά τον οδηγεί σε παραίτηση και σε σχηματισμό κυβέρνησης μειοψηφίας από τον Γούναρη. Παράλληλα, η προσχώρηση της Ιταλίας στην Αντάντ καθιστά ριψοκίνδυνο το πολιτικό παιχνίδι του Κωνσταντίνου, καθώς είναι δεδομένες οι βλέψεις της στη Μεσόγειο και στη διανομή των εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Θέμα Δ1

σχολ. βιβλίο σελ. 108-111

α. Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας. Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας, όπως το χαρακτήρισε και ο αρχηγός των Φιλελευθέρων Θεμιστοκλής Σοφούλης και παραθέτει ο Παύλος Πετρίδης στο κείμενο Α. Σχολιάζει επίσης ότι το δημοψήφισμα μετατράπηκε σε παρωδία εφόσον μόνο το 2,12% ήταν υπέρ την Δημοκρατίας, προσθέτοντας πως η παλινόρθωση έγινε εφικτή λόγω της ανοχής των Φιλελευθέρων, καθώς ο αρχηγός τους, ενώ καταδίκασε το δημοψήφισμα, στη συνέχεια έκανε μετριοπαθείς εκτιμήσεις.

Μετά την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936. Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση. Στις 27 Απριλίου, επειδή τα μεγάλα κόμματα αδυνατούσαν να συνεννοηθούν για το σχηματισμό κυβέρνησης, καθώς το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση Φιλελευθέρων, έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ι. Μεταξά, ο οποίος είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές. Το κείμενο Δ σχολιάζει πως για το βαθύ πολιτικό σχίσμα που επήλθε στο εκλογικό σώμα και για το πολιτικό χάος που επικρατούσε ευθύνεται η ήττα των πολιτικών συστημάτων του παρελθόντος.

Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός. Έτσι, την 4η Αυγούστου 1936, με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών και με την πρόφαση του κομμουνιστικού κινδύνου λόγω επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας, ο Μεταξάς, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή, όπως επιβεβαιώνει το κείμενο Γ. Το χρονικό της επιβολής παρουσιάζει ο Γρηγόριος Δαφνής στο βιβλίο του «Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων» (κείμενο Β). Το βράδυ της 4ης Αυγούστου οι υπουργοί κλήθηκαν σε έκτακτο υπουργικό συμβούλιο χωρίς να ενημερωθούν για τα θέματα συζήτησης, πλην των Σκυλακάκη και Παπαδήμα. Φήμες ήθελαν ότι θα αποφάσιζαν για τα μέτρα

αντιμετώπισης της πανελλαδικής απεργίας των εργατών προς την απόφαση της κυβέρνησης για την υποχρεωτική διαιτησία στις διαφορές εργοδοτών εργαζομένων. Δεν υπήρξε κάποιο έκτακτο στρατιωτικό μέτρο πλην της τοποθέτησης δύο ευζώνων στην είσοδο του υπουργείου Εξωτερικών, οι οποίοι επέτρεπαν την είσοδο αλλά όχι και την έξοδο στους εισερχόμενους. Η ανακοίνωση της απόφασης για αναστολή άρθρων του Συντάγματος και διάλυσης της Βουλής, χωρίς προκήρυξη νέων εκλογών σύμφωνα με το σύνταγμα, γινόταν από τον ίδιο τον Μεταξά προσωπικά σε κάθε υπουργό με την άφιξή του. Στην απόφαση αυτή την άρνησή τους δήλωσαν μόνο ο Μαντζαβίνος, υπουργός Οικονομικών, ο Ελευθεριάδης, υπουργός Πρόνοιας και ο Βαλαωρίτης, υφυπουργός Οικονομικών, οι οποίοι αρνήθηκαν να υπογράψουν τα διατάγματα της δικτατορικής κυβέρνησης. Μετά την υπογραφή και του βασιλιά δημοσιεύονται αμέσως και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

β. Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία εχθρός του κοινοβουλευτισμού, για τον οποίο πίστευε ότι λειτουργούσε επιβραδυντικά στην πρόοδο κάθε χώρας (κείμενο Δ), και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. Όπως επισημαίνει το κείμενο Δ εμφορούταν από τις αρχές του αντικοινοβουλευτισμού και αντιπαθούσε ολόκληρο τον πολιτικό κόσμο, στους κόλπους του οποίου υπήρχαν άνθρωποι που ο ίδιος αποκαλούσε «κηφήνες των κομμάτων». Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου και σε μία ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας. Το καθεστώς του Μεταξά κυβέρνησε απολυταρχικά. Όπως αναφέρει το κείμενο Γ διέλυσε τη βουλή και θέσπισε ένα καθεστώς δικτατορικής εξουσίας, όχι όμως στρατιωτικής δικτατορίας όπως στη Γερμανία και την Ιταλία. Ανέστειλε τα βασικότερα άρθρα του Συντάγματος και γενικότερα πήρε όλα τα μέτρα παγίωσης της δικτατορικής εξουσίας.

Στην ουσία υπήρξε ένα αστυνομικό καθεστώς με φασιστικές τάσεις, δεν πρόφθασε όμως να αλώσει τον κρατικό μηχανισμό ολοκληρωτικά, όπως έγινε στην περίπτωση της Γερμανίας και της Ιταλίας. Αντιμετώπισε τους αντιπάλους του, ιδιαίτερα τους κομμουνιστές σε όλους τους τομείς της διοίκησης, τους οποίους προσπάθησε να εξοντώσει, με φυλακίσεις και εκτοπίσεις, όπως επιβεβαιώνει το κείμενο Γ, παγιώνοντας τη δικτατορική του εξουσία. Απαγόρευσε, μεταξύ άλλων, την ελευθερία του λόγου και την ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι.